

A. Ü. Tıp Fakültesi II. Şirürji Kliniği

DALAK HİDATİK KİSTLERİ

M. Ülker * M. N. Ayrıl ** Z. Candar ***

Dalak hidatik kistleri son zamanlarda memleketimizde bir artış göstermektedir. Maamafih bu artışın diğer uzuvların didatik kistlerinde de olduğunu zannetmekteyiz. Biz bu yazımızda dalak hidatik kistleri hakkındaki klâsik bilgileri tekrarlıyacak değiliz. Ancak dikkatimizi çeken bazı hususiyetleri üzerinde duracak ve vak'alarımızın kısa bir analizini yapacağız. Dalak hidatik kistleri bizim vak'alarımıza göre üçüncü derecede sık görülmektedir. 1955 senesinden 1959 senesi Haziran ayına kadar kliniğimize 3865 hasta yatırılmıştır (Tablo 1).

TABLO I

1955-1959 SENELERİNDE KLİNİĞİMİZE YATAN HİDATİK KİST VAK'ALARININ LOKALİZASYON VE ADETLERİ

SENE	Bütün vak'alar	Hidatik kist	Karaciğer lok.	Akciğer lok.	Dalak lok.	Böbrek lok.	Pankreas lok.	Diğer lok.
1955	101	4	1	2	—	—	—	1
1956	939	5	2	1	—	—	2	—
1957	1246	23	7	7	6	2	—	1
1958	1104	21	7	8	2	1	—	3
1959 1-Haziran	475	10	5	1	2	—	—	2
YEKÜN	3865	63	22	19	10	3	2	7

Bütün vak'alara göre Dalak Hidatik Kisti nisbeti % 0,25
Hidatik Kist vak'alarında Dalak Kisti nisbeti % 15,8

* Ankara Tıp Fak. II. Şirürji Kliniği Profesörü.

** Ankara Tıp Fak. II. Şirürji Kliniği Doçenti.

*** Ankara Tıp Fak. II. Şirürji Kliniği Başasistanı.

Bunlar arasında 63 hidatik kist mevcut idi (% 1,6). Muhtelif organlara ait hidatik kist vak'alarının organlara göre lokalizasyonu aşağıdaki gibidir:

22 vak'ada	Karaciğerde	(% 35)
19 vak'ada	Akciğerde	(% 30)
10 vak'ada	Dalakta	(% 15,8)
3 vak'ada	Böbrekte	(% 4,8)
2 vak'ada	Pankreasta	(% 3,2)
7 Tanesi diğer vücut kısımlarında idi.		

Umumiyetle dalak hidatik kistleri diğer hidatik kistler arasında % 1,8 - % 2,7 nisbetindedir. Halbuki bizim 63 hidatik kist vak'alarımız arasında 10 tanesi dalağa ait olmakta ki bu nisbet % 15,8 gibi yüksek bulunmaktadır. (Tablo - II).

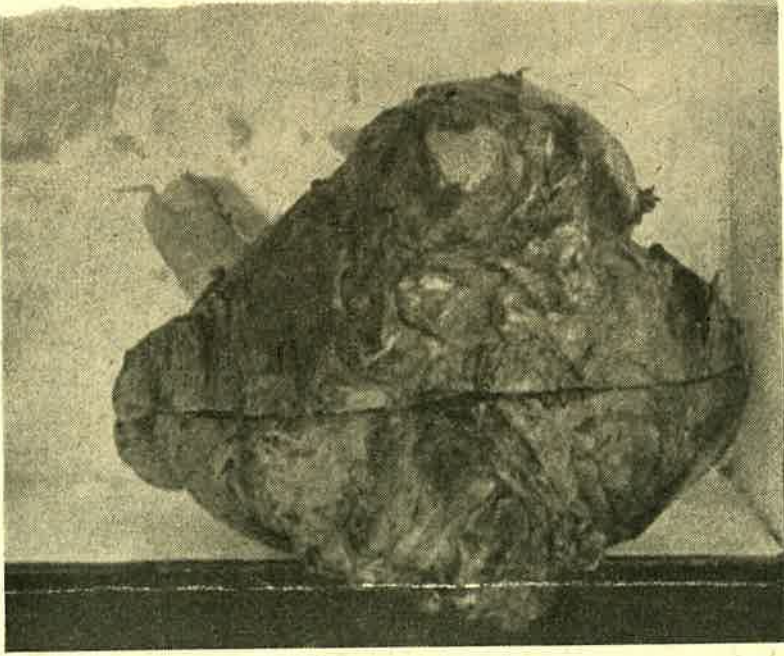
TABLO II.

MÜELLİF	SENE	Kist Hidatik	Dalak lok.	Nisbet
F. AREL	1934-1945	103	2	1,9
K. İ. GÜRKAN	1938-1955	166	2	1,2
M. N. AYRAL	1946-1954	216	6	2,7
H. KOCAOĞLU İ. KAYABALI A. HİÇSÖNMEZ	1936-1957	532	14	2,6
BİZİM VAKALARIMIZ	1955-1959	63	10	15,8

Vak'a I: G. T. 60 yaşında, kadın. 3 senedenberi sol kaburga nahiyesinde ağrı, bir senedenberi de bir şişliğin husule geldiğini farketmiş. Şişlik büyüdükçe ağrılar da artmağa başlamış. Son 6 aydır da zayıflamış. Muayenesinde göbeği geçen büyük bir dalak üzerinde yumruk büyüklüğünde kistik bir tümör bulundu. Dalak hidatit kisti teşhisi ile splenektomi yapıldı. Dalakta iki tane hidatik kist mevcut idi (Şekil-1).

Vaka II: C. A. 45 yaşında, kadın. Bir sene önce karnının sol tarafında bir ur farketmiş. Bu ur gittikçe büyümüş ve sonunda ağrı husule gelmiş. Muayenesinde karnın sol tarafında mobil, çocuk başı

büyükliğünde ur hissediliyor. Dalakta veya karın içinde bir ur teşhisi ile ameliyat yapıldı. Ameliyatta dalak hidatik kisti tesbit edilerek splenektomi yapıldı. Dalakta hidatik kist bir tane idi.

Şekil : 1

Vak'a III: A. C. 55 yaşında, kadın. 5 aydanberi karnının sol tarafında ağırlık hissi ile beraber ağrı hissetmeğe başlamış. Muayenesinde sol hipokondriumda dalağa bağlı olan, mobil ve flüktüasyon veren bir kitle mevcut. Hastaya dalak hidatik kisti teşhisi konarak ameliyat teklif edildi. Kabul etmediğinden taburcu edildi.

Vak'a IV: K. P. 35 yaşında, kadın. 6 ay evvel karnında bir kitle hissetmiş ve bu kitle zamanla büyümüş. Bazan karnında 3-4 gün devam eden ağrılar olurmuş. Hasta bu arada zayıflamış. Muayenesinde epigastriumda yumruk cesametinde sert, tazyikle hassas bir kitle, ayrıca sol kasık bölgesinde ceviz cesametinde üstü pürtüklü, sert diğer bir kitle tesbit edildi. Karında tabiatı belli olmıyan bir ur teşhisi ile ameliyata karar verildi. Laparotomi de dalakta büyük bir hidatik kist ve ayrıca mezanteriyumda portakal cesametinde diğer bir kist bulundu. Splenektomi yapıldı ve mezanteriyumdaki kist ekstirpe edildi.

Vak'a V: T. A. 25 yaşında, kadın. 6 senedenberi karnındaki sancılardan şikâyetçi. Sancılar zaman zaman gelir ve geçermiş. Muayenesinde sol hipokondriumda sertçe, dalakla ilgili bir kitle mevcut. Dalak hidatik kisti teşhisi ile ameliyatta karar verildi. Ameliyatta büyük bir kavun cesametinde hidatik kist bulunan dalak çıkarıldı. Ayrıca Karaciğerde yumruk büyüklüğünde bir hidatik kist mevcuttu. Diseksiyonla karaciğerden ayrılarak çıkarıldı (Kistektomi). (Şekil - II) Hasta şifa ile taburcu edildi.

Şekil : 2

Vak'a VI: Y. L. 30 yaşında, kadın. Bir aydanberi karnının sol tarafında şiddetli ağrılar başlamış. Son zamanlarda ağrı olan yerde bir kitle hissetmiş. Muayenesinde dalak göbek hizasına kadar iniyor, sert, basmakla ağrılı. Ayrıca epigastriumda yumurta büyüklüğünde bir kitle mevcut. Laboratuvar muayenesinde lökosit (3600) ve Trombosit (140.000) Bizim için enteresan görüldü. Ayrıca fizik muayenede kistin üzerinde aşikâr hidatik fremisman alınıyordu. Bu vak'amız hidatik kistlerinde ve diğer bütün hidatik kistlerde nadir olan fremismanın bulunması ve hipersplenizm alâmeti ile, lökosit ve trombosit azlığı göstermesi bakımından enteresan görüldü.

Vak'a VII: D. A. 24 yaşında, kadın. 7 senedenberi karnının sol tarafındaki şişlikten şikâyetle I. Dahiliye Kliniğine yatırılmıştır. Hastaya daha evvelce dalağının büyük olduğu söylenmiş ve kinin tedavisi yapılmış. 5 senedenberi arada gelen kusmalar olur ve kusmayla beraber kan gelirmiş. Bazan gaitası katran rengine olurmuş. Birkaç kere burun kanaması da olmuş. Muayenesinde göbek altına kadar inen çocuk başından daha büyük bir dalak mevcut idi. Lökosit 2800, Trombosit 140.000 Hemogramın diğer kısımları bir hususiyet göstermiyor. Hastaya, hipersplenizmle müterafik splenomegali, teşhisi konularak ameliyata karar verildi. Laparotomide kolon transversum'a yapışık bir çocuk başı cesametinde, içinde müteaddit kistleri havi bir dalak bulundu. Splenektomi ve kısmî kolon rezeksiyonu yapıldı. Ameliyat sonu iyi seyretti. Lökosit ve trombosit normale yükseldi. Hasta bir sene sonra tekrar görüldü, umumi ahvali fevkalâde iyi ve kilo almıştı.

Vak'a VIII: Ü. E. 55 yaşında, kadın. 8 aydanberi hazımsızlık ve karnında şişkinlik varmış. Bir müddet evvel karnının sol tarafında bir kitle hissetmiş. Hastada nefes darlığı ve sol omuzuna vuran ağrılar mevcut. Muayenesinde göbeğin altına kadar inen, üstünde yer yer gayri muntazam tümöral kitleler bulunan büyük bir dalak tesbit edildi. Dalak hidatik kisti teşhisi ile ameliyata karar verildi. Laparotomide içinde büyük bir hidatik kist bulunan dalak ile pankreas kuyruğunda ve omentum majusta birer yumruk büyüklüğünde hidatik kist tesbit edildi. Splenektomi yapıldı ve diğer kistler ekstirpe edildi.

Vak'a IX: K. E. 30 yaşında, kadın. 15 sene evvel karnının sol tarafında ceviz cesametinde bir kitle hissetmiş. Bu kitle yavaş yavaş büyüyerek çocuk başı cesametini almış. Sırtına ve beline vuran ağrıları varmış. Muayenede solda göbek hizasında mobil, tazyikle ağrısız, çocuk başı büyüklüğünde tümöral bir kitle mevcut. Laboratuvar muayenesinde bir hususiyet yok. İyi tabiatlı karın uru teşhisi ile ameliyata karar verildi. Ameliyatta büyük bir hidatik kisti ihtiva eden dalak bulundu ve splenektomi yapıldı.

Vak'a X: S. A. 20 yaşında, kadın. Bir sene önce nefes hareketleri ile alâkalı sol kaburga altında ağrı olmuş. Sonradan burada bir şişlik hissetmiş. Şişlik zamanla büyümüş. Yemeklerden sonra şişkinlik ve sıkıntı olurmuş. Hasta 6 aylık hamile. Muayenesinde dalak bir çocuk başı büyüklüğünde, mobil, kistik bir büyümeye uğramış. Fremisman

alınmıyor. Laboratuvar muayenesinde bir hususiyet yok. Hasta hamile olduğu için doğumdan sonra gelmesi söylenerek taburcu edildi.

Biz bu makalemizde hidatik kist vak'alarının artış sebeplerini uzun uzadıya araştırarak değiliz. Yalnız kısaca bu husustaki faktörleri saymakla iktifa edeceğiz :

- a) Köpeklerin parazitlerinin iyi kontrol edilememesi.
- b) Mezbahalarda kistli uzuvların layikiyle tetkiki yapıp bunların imha edilememesi.
- c) Belediye teşkilâtının olmadığı yerlerde kontrolsuz hayvan kesimi.
- ç) Köpeklerin çiğ ve kistli uzuvlarla beslenmesi.
- d) Parazit yumurtası ihtiva eden köpek pisliği ile sebzelerin bulaşması ve bunlarla insanlara intikal.
- e) Kara sineklerin gerek köpek pisliklerinden ve gerekse sebzelerden bu yumurtaları alarak insanların yediği gıdalara intikal ettirmeleri.

Yukarıda zikrettiğimiz faktörlerin mevcudiyeti devam ettiği müddetçe hidatik kist vak'alarıda maalesef gittikçe artacaktır. Hijyen şartlarının mükemmel bulunduğu A. B. D. de hidatik kist vak'aları az olduğu halde hijyen şartlarının iyi olmadığı memleketlerde hidatik kist vak'aları çoktur.

Lokalizasyon Hususiyeti :

Makalemizde hidatik kistin dalağa gitmesi için söylenen klâsik malûmatı tekrar etmiyeceğiz. Ancak on vak'amızın onunda kadın olması ve altısında diğer uzuvlarda lokalizasyon bulunmaması bize bu gidiş yollarından ikisinin üzerinde ehemmiyetle durmamız gerektiğini düşündürdü :

1 — Parazit yumurtaları direkt olarak mideden dalağa geçmektedir.

2 — Parazit yumurtaları vena portadan ters bir ceryanla vena lienalisi takip ederek dalağa varmaktadır.

Bu iki düşüncenin doğru olabileceğini şöyle düşünmekteyiz :

Kadınlarda gebelik esnasında uterus büyüyerek bütün uzuvlara tazyik etmekte ve bu arada mideyi dalağa yaklaştırmakta, vena portada rükudet husule getirmektedir. Midenin dalağa tazyiki belki de iki uzuv arasında yapışıklıklara sebep olmakta ve kan devranının direkt

iştirakinde rol oynamaktadır. Vak'aların hemen hepsinin kadınlarda görülmesi bizi bu şekil düşünceye sevketti. Diğer otörlerin vak'alarında da dalak hidatik kistlerinin kadınlarda daha fazla olduğunu görmekteyiz. Bu arada kadın dalaklarında ekinokok parazit yumurtalarının yerleşmesine karşı bir affiniteyi haiz olup olmadığı da düşünülecek bir noktadır. Bundan başka kadınların mutfak işleri ile yakinen alâkadar olmaları, sebzelerin pişmesinden evvel ihtiva ettikleri parazit yumurtaları ile temasa geçerek enfekte olabilmeleri ihtimalini de kuvvetlendirir kanaatindeyiz (Tablo - III.)

Teşhis Hususiyetleri:

Dalak hidatik kistlerinde klâsik olan fremisman arazını bir vak'amızda çok aşikâr olarak tesbit ettik. Fremisman bütün hidatik kist vak'alarında nadir görülen bir belirtidir. Dalak hidatik kistlerinde Casoni ve Weinberg teamüllerinin müspet oluşu diğer uzuvların hidatik kistlerinde olduğu gibi % 50-60 ı geçmemektedir. Teşhis daha ziyade renitnant kıvamda bir tümörün bulunması ve hidatik kist düşünülmesi ile konur. Bazı vak'alar dalak tümörü, dalak adi kisti veya splenomegali teşhisi ile ameliyata sevkedilmektedir. Vak'alarımızdan 4'üne ameliyattan evvel tümör teşhisi konmuş, ancak ameliyatta dalak hidatik kisti olduğu anlaşılmıştır. Vak'alardan 5 tanesine ameliyattan evvel dalak hidatik kisti teşhisi konmuş ve ameliyat bu teşhisimizi teyit etmiştir. 1 vak'a Dahiliye Kliniğinden Splenomegali, Hipersplenizm ve Banti sendromu teşhisi ile gelmiş ve ameliyatta dalak hidatik kisti teşhisi konmuştur. Bu vak'amızda lökosit sayısı ameliyattan evvel 2.800 bulunmuş olup Nötropenik Hipersplenizm teşhisi ile ameliyat edilmiştir. Splenektomiden sonra hastanın lökosit sayısı 6.400'e yükselmiştir.

Umumiyetle dalak hidatik kistleri dalağın fonksiyonlarında bir değişiklik yapmadığı halde bu vak'amızda bir hipersplenizm tesbit ettik. Öyle zannediyoruz ki bu vak'amız bu hususta nadir ve belki de ilk vak'adır. Bundan sonra Splenomegalik hipersplenizmi vak'alarında dalak hidatik kisti olabileceğini de düşünmenin yerinde olacağı kanaatindeyiz. Vak'alarımızdan 3 tanesinde karaciğer, mezanter, pankreas gibi uzuvlarda da kist tesbit ettik.

Tedavi :

Dalak hidatik kistlerinde birçok tedavi metodları varsa da en iyisinin splenektomi olduğuna kaniiz. Vak'alarımızın 8 ine splenektomi

TABLO III.

Vak'a	Adı	Cins	Yaş	ARAZ			Başka Lokalizasyon	Adet	Casoni	Weinberg	Eozinofili	Fremisman	Hipersplenizm
				Ağrı	Hazm bozukluğu	Tümör							
1	G.T.	♀	62	+	—	+	—	2	Yapılmadı	Yapılmadı	Yapılmadı	—	—
2	C.A.	♀	45	+	—	+	—	1	Yapılmadı	Yapılmadı	2	—	—
3	A.C.	♀	55	+	—	+	Ameliyat	olmadı	Yapılmadı	Yapılmadı	0	—	—
4	K.P.	♀	35	+	—	+	Mezenter	1	0	0	3	—	—
5	T.A.	♀	25	+	—	+	Karaciğer	1	0	+	3	—	—
6	Y.L.	♀	30	+	—	+	Ameliyat	olmadı	Yapılmadı	Yapılmadı	0	+	+
7	Ü.E.	♀	55	+	+	+	Pankreas omentum	1	Yapılmadı	Yapılmadı	2	—	—
8	D.A.	♀	24	—	+	+	—	Müteaddit	Yapılmadı	Yapılmadı	2	—	+
9	K.E.	♀	30	+	—	+	—	1	Yapılmadı	Yapılmadı	Yapılmadı	—	—
10	S.A.	♀	20	+	—	+	Gebe olduğu için ameliyat yapılmadı		Yapılmadı	Yapılmadı	Yapılmadı	—	—

yapıldı. İki tanesi ameliyata razı olmadıklarından taburcu edildi. Vak'alarımızdan birine splenektomi ile beraber karaciğerdeki hidatik kist için kistektomi yapıldı. 8 vak'amızın 8'inde'de ameliyat sonucu iyi seyretti ve şifa ile taburcu edildiler.

Ö Z E T

Bu yazıda 10 dalak hidatik kisti vakası takdim edilmiştir. Bunlardan 8'i ameliyat edilmiş ve 2'si ameliyat istemediklerinden taburcu edilmiştir. 10 vak'adan 6'sına ameliyattan evvel teşhis konmuş 4 vak'a tümör teşhisi ile ameliyat edilmiş ancak ameliyatta dalak hidatik kisti olduğu anlaşılmıştır.

Vak'alardan %1 inde hipersplenizm arazları vardı. Dalak hidatik Kistlerinin hipersplenizm yaptığı şimdiye kadar neşredilmemiştir.

Vaka'lardan üç tanesinde pankreas, mezanter ve karaciğerde de kist tesbit edilmiştir.

• Tedavi splenektomidir.

S U M M A R Y

With this essay ten cases with hydatid cysts of the spleen are presented. Eight out of these are operated, while the other two, because of not desiring, were discharged. Six cases out of ten were diagnosed before the operation; four cases are performed with operations with the identification of tumour though during the operation they were determined as hydatid cysts of the spleen.

One of the cases had the symptoms of hypersplenism. It wasn't published since now that hydatid cyst of the spleen do cause hypersplenism.

Three case out of the whole were diagnosed with pancreas, mesenteria, and hydatid cyst of the spleen. The therapy is splenectomy.

